

Pokračování ve zveřejňování vzpomínek našich spoluobčanů. Nejzajímavější části vyprávění najdete zde, celý přepis vzpomínek včetně mluveného slova je k dispozici v milínské knihovně.

Uveřejnili jsme: 1 - Jiří Baštyř, 2 - Olga Neklová, 3 - Jana Vojáčková, 4 - Eliška Průchová, 5 - Věra Kopalová

Rozhovory a zpracování: Dana Reiterová

Jaroslava Fiřtová (nar. 1937)

Nahráno v r. 2016

V Milíně bydlí od svých 12 let (přesněji v Palivě, které tenkrát patřilo pod Milín).

Z Paliva jste do Milína dojížděla do školy?

My jsme chodili pěšky. Když jsme chodili z Paliva, tak jsme šli přes les, tam bývalo v drahách fotbalový hřiště U Vlčku. Děti z Radětic, ty chodily kolem Podradětského rybníka. V zimě jsme chodili přes Kocandu, když to bylo zavátý, museli jsme přes Buk. Vycházeli jsme před půl 8. V létě jsme to ušli rychleji, to jsme utíkali.

Nosili jsme tepláky a gumové boty, ale ty v mrazu praskaly. K Vánocům jsem jednou dostala válenky. To byly vysoký a teplý boty. Chodila jsem na 2. stupeň do "staré školy". Tam, co je radnice, byla v přízemí 1. třída a kabinety. Na Slivici, ve Stěžově a v Pečicích byly školy do 5. třídy. Ty děti sem do Milína přišly až do 5. třídy nebo do 6. Tomu se říkalo obecná škola. A od 6. třídy (na Homoli) se tomu říkalo měšťanka. Tam jsme chodili do 15 let. Ve škole se topilo v kamnech na uhlí, které většinou nanosili větší kluci, sušily jsme u nich to mokré oblečení a boty.

Poznámka: Obecná škola (též národní škola) = 1. stupeň, mohla být pětiletá až osmiletá, po 5 letech se mohlo jít na měšťanskou školu (3 roky), která pak otvírala cestu dalšímu studiu. Nebo se chodilo 8 let na obecnou školu a už se pak dál nestudovalo.

Měšťanská škola (též občanská) = 2. stupeň

Tam, co byla měšťanka (stará škola), tam bylo takový hřišťátko, na kterém jsme cvičili. Anebo na sokolovně. Když ji tenkrát otevírali, tak tady byl sokolský slet. Tam byly zábavy! Když bylo posvícení, tancovalo se tři dny! To jsem už dělala v masně s Blaženou Muzikářů z Cetyně. A s ní jsme v sobotu byly tady na zábavě, v neděli pak v Cetyni a v pondělí jsem byla tady na „Pěknej“ (po posvícení). A v úterý jsem jela do práce na kole, protože maminka dělala v JZD, vždycky mě ráno budila a já jsem si říkala: „Ještě chvilku.“ Zábava začínala kolem 7. hodiny večer, byla tak do půlnoci. Ráno se mi pak

nechtělo vstávat. Všecko jsme ale vydrželi. Já když jsem pustila mašinu v práci, to jsem narážela špekáčky a salámy, tak chlapi říkali: „Krucci, ty jsi u toho, jak když tančuješ!“ Byla legrace. Tak nějak jsme se všichni třeba i pohádali, poprali, ale hned jsme zase spolu mluvili. Dneska je to jiný. Děti mají každý svůj pokoj, jsou o samotě... Ty děti se pak nemají tak rády, jako jsme se měli my. My jsme třeba spali tři na jedné posteli.

Chodila jste pomáhat na pole?

My jsme měli 5 ha. Nebylo to všechno orné. Všechno se odevzdávalo, obilí, vajíčka, mléko, dobytek – prase muselo být jedno na odevzdání. I hovězí, všechno. Táta za války držel kozy, s těmi jsem nejvíc zkusila, ony byly mlsné, nechtěly všechno žrát. Já je naháněla, ony mě obešly a já spadla do trní. Táta říkal: „Jak bude konec války, kozy jdou z baráku!“ To mléko se dávalo prasa-tům, aby rychle rostly. Vždyť já jsem bydlela v Palivě také dva roky s dětmi, to jsem už měla Jarušku a Vaška, nebyla tam elektrika. Já jsem všechno dělala ručně. Přes ves jsem chodila pro vodu. Tam byly dvě studny. Chodili jsme k Palivcovům taky na brigádu, na brambory. Tam jsme se u nich měli dobře. Tam přinesla paní krajáč husího sádla na pole, bochníky chleba. My jsme doma taky pekly, měly jsme pec a v té byl takový výklenek, když jsme přišli ze školy, tak hup na pec, protože tam byly cihly, které pěkně hrály. A měli jsme taková kamna z kachlí, měli vepku a teplo šlo do té pece, byly tam dvě trouby, tam jsme měli vždycky schované jídlo.

Ještě na nějaké brigády jste chodila?

Chodili jsme mlátit – na noční směny – jako svazáci do JZD. V noci tam udělali osvětlení. Na pole jsme chodili na řepu, každý dostal přidělený úsek, muselo se to vyplít.

V té době ledničky nebyly, kam jste dávali maso?

My jsme měli u baráku sklep a v něm byla taková studánka. A maminka, když se zabilo prase, tak všechno zavařila do sklenic. Něco se taky vyudilo. Taky se nakládalo zelí, naložil se sud a ten se za zimu snědl. No a pak vždycky, když jsme byli na poli, tak maminka vzala skleničku masa – to bylo i s vypečenou šťávou. Chleba jsme si doma pekli, ten vydržel týden. I koláčky maminka pekla. A ještě dělala takový „bandůry“ z toho kvásku. A když bylo Mikuláše, tak z toho pekla čerty, Mikuláše z toho těsta. Já si říkám, jak to všechno stačila? Vždyť táta šel do práce, musela obstarat dobytek, my jsme měli čtyři kusy. Prasata jsme taky měli, i na černo – za války. Oni ho ožrali, aby neřvalo a nemohli ho potom zabít. Rum mu dávali. A pak mojí maminky sestra povídá, co to je za rány? Tenkrát se nezabíjelo pistolí, bouchlo se sekerou, omráčilo se a podřízlo.

Ještě vzpomínám na pana Hadače. On říkal: „Děti, kde rostou jahody nebo maliny? Přineste a budete mít zmrzlinu zadarmo.“ Tak jsem natrhala do bandičky maliny a jahody, on to použil, udělal z toho zmrzlinu. A když bylo to scelování, tak on byl u Bonbona. Tam jsme chodili pro ty medinky, dělal kremlle, trubičky...

Zdeňka Bejčková (nar. 1929)

nahráno 2016

Paní Bejčková, vy v Milíně bydlíte od narození?

Ne, já jsem od Pelhřimova, ze Skryšova. Jsme příbuzní s Maříkovými a Blažkovými, moji předci pocházeli z Milína. Já jsem se sem přistěhovala asi ve 20 letech. Bydlela jsem nejdřív u Blažků, u bráchy. Tento dům, co bydlím, to bylo manžela – Bejčkových. To postavili Bendovi. Našeho dědy matka byla Bendová.

Jaké jste tu měli hospodářství? Jaká zvířata?

Měli jsme prasata, krávy, kobyly... Naši hospodařili, my potom s nimi. Potom babička šla do JZD. To šla dobrovolně. Vždycky mi říkávala: „Škoda, že nebylo JZD za mých mladých let, já bych se tolik nenadřela.“

Říkala: „Já jsem musela ráno vstát, uklidit, pak připravit na oběd a utíkat na pole. Pak jsem přišla z pole, zase jsem varila a zase večer dobytek. A to bylo celý dny. Svátek, nesvátek.“

A vy jste taky dělala v JZD?

Čtyřicet let! V Milíně byly krávy, prasata u Pintlů, dnes Vávru.

Měli jste své mléko?

Když jsme měli dobytek, to jsme měli svoje, pak už jsme chodili pro něj do krámu. A děti ho měly radši, než to naše domácí. Kupovaný chtěly. Nahoře prodával Terber. Na Homoli, co jsou dnes Volfovi. Co jsou Stejskalovi, tam byl Bonbon – cukrář. On dělal z medu takový karamelky, medový. Dětem vždycky prodal za korunu nasekaný kousky. I dorty, no byla to cukrárna. Pak tam byl obchod, to byl Trojan. Prodával všechno, to byl jako koloniál.

Jaká byla tady silnice?

Silnici od Štětinů, jak je křižovatka na Smolotely, dělal můj bratr, byl mistr. A tu silnici vyvedli až nahoru. To jsem tu ještě nebydlela. Bratr tu byl dřív. On bydlel nejdřív u Cyrila – u tety a strejdy na Kojetíně. Pak se odstěhovali na Homoli k Maříkům. Co jsou teď Trnkovi.

Co domy ve vaší ulici (11. května)?

Ty tady už byly. A tady u Bubáků (dnes Pečarků) bydlel Kubát. Tam byla našeho dědy sestra. To byl její barák. Před Bubákovými, ti to potom měli zpachované, on byl pekařem. Kubát měl pekařství a obchod.

Kde tady byl rybníček? Pod nádrží?

Rybníček byl tady za námi, co mají zahradu Pechalovi. To byl velký rybníček.

Dřív tam byl potok, pak se udělala kanalizace. Tady tekł potok, my jsme přes něj chodili. Šťastných (Kidermannovi) neměli dřív žádnou zahradu, to se chodilo kolem. A ještě tu bydlela paní Hadačová. Pak se to rozdělilo, nám dali vjezd z Nádražní ulice. Když rozšiřovali hlavní silnici, tak to vyvýšili a my jsme nemohli jezdit do dvora. Vždycky se ta voj od vozu zlomila. Dřív tady byl park. Tady byly velké stromy, lípy. Všechny porazili, aby mohli rozšířit tu silnici. A dělali tu silnici i k nádraží. Já si ještě pamatuju, že to byla dřív prašná silnice.

Kam jste chodili nakupovat?

Bylo tu několik obchodů. Mouku jsme měli svojí. To se obilí vozilo na Bolinu semlít. Vždycky s dědou jsem tam jezdila. Někdo jezdil na Podstěšovský a někdo na Kotalík. Já si pamatuju, že jsme jezdili tam i tam, podle toho, jak měli kde čas. Vozili jsme semlít pšenici.

Kam jste chodili tancovat?

U Nováků bývaly čaje, ve velkém sále. JZD tam mělo kuchyni, vyvažovalo se pro zaměstnance. Chodili tam na jídlo. I tam bývaly schůze JZD. Tam, co teď naproti jsou filmaři, tam bývaly ubikace pro stavbaře Orlické přehrady. A když se dostavěla přehrada, tak se JZD přestěhovalo do těch ubikací. A tam pak byla jídelna, už se nevařilo, jídlo jen dováželi.

Když ještě nebyla silnice za Milínem, to jsme dlouho čekali, než jsme mohli přejít. To byl velký provoz aut.

Kdo tu jezdil s koňmi?

Bendovi, Čalounovi - oni to měli pronajatý, ten statek. Než bylo JZD, tak tam byli Hlinkovi v nájmu. Měli to propachtované. Potom tam měli koně „jezedáci“, dva, Hlinka s nimi jezdil. Pak měli koně Jeníkovi, naši měli dva. Asi ještě někdo, teď si nevzpomenu. Víc tu měli lidi krásy. Kojetíňáci měli hodně krásy.

Čím jste doma topili?

Naši měli lesík, tak jsme vozili dřevo, ale jinak se kupovalo uhlí. Jezdili jsme pro něj na nádraží. Vždycky přijel na nádraží vagón s uhlím a odtamtud se to rozváželo. Náš děda, Jeníkovice. Náš děda měl dvě kobyly, tak dělal. Třeba ve 4 hodiny vstával, oral, pak přijel domů, nasnídal se a jel na nádraží a vozil na Lavičky – do Preissovy vily. Tam vozil doktora nebo ty „panáky“. Děda je vozil korbou, ještě jsme ji tu měli, když se slavilo 750 let Milína. To byl kočár od nás. Kam pak přišel, už nevím. A tím děda vozil do Bohostic, na Lavičky, protože autobusy nejezdily. Jeli vlakem a pak vozem. To vím od dědy. Jel na nádraží, odvezl je. Týden tady třeba pobylí, pak zas je vezl na to nádraží.

Kde pamatujete poštu v Milíně?

Já ji pamatuju tady u Čalounů (nyní Srbků), co bydlí mladý. Pak tam měli „jezedáci“ sklad. A měl tam předseda Kuba kancelář. A tam byli Kovaříkovi. Vedle byly byty. Tam byl nějaký Hájek, ten byl správce pivovaru. Ona byla

Maďarka, taková silná ženská. Pak za nějaký čas z toho udělali „Síň tradic“ s vyvěšenými starými fotografiemi. Pouštěly se tam filmy. O tom, jak začínalo JZD apod.

Pamatujete, jak chodili po vsi dráteníci?

Pamatuju, ale pak tady byl nějaký Vašek, ten bydlel nahoře, co bydlí teď Jan-dovic. Dole měl dílnu. Opravoval kamna. To si pamatuju. Jiné věci vím od dědy (to byl manžel a otec). On si vždy sedl ke kamnům, ohříval se a vykládal mi.

Co dělal ten Váš tchán původně?

Hospodařil. U Slivice jsme měli celý lán pole, asi 3 ha. Pak k nádraží, k Podradětskému rybníku, u školy.

Na co si třeba ještě vzpomenete?

Jak pana Rulce v JZD přejel traktor. Když se mlátilo obilí, tak měli naloženou fůru. Jestli zakopl nebo co. Přejelo ho to. Ještě ho odvezli do nemocnice, ale pak za dva dni umřel. To byl předseda JZD. A Vašek Růžičků, to byl Jaruny Fiřtové bratr, tomu bylo kolem 18, když ho taky přejel traktor.

Na něco veselějšího si vzpomenete?

Poutě byly vždycky na Homoli, to bývaly pěkné poutě. A posvícení zase bývalo u Šrajnů (nyní Kotenovi).

Tam se pak ještě i celé pondělí hrálo. Náš táta, Pepík Šrajn a kluci Skočdopolo-vé a Eman Stíbrů, tam chodili a hráli na ty instrumenty, který si tam muzikanti nechali. Manžela bratr, co byl lékař, ten uměl na housle.

A doktor tady?

Pamatuju Váchu. On jezdil po lidech a ten Venda jezdil hodně s ním, když byl tady. Tak ho hodně zastupoval. A Božena Krotká, co jsou Pilcovic (nyní Vondráškových). Ta Božena jezdila s tím autem. To vím od našich. A taky pan doktor Ansl, ten byl dobrý. To bylo dřív u Bubníků, tam měl ordinaci. A pak jí měl, co bydlí Bartošovi, v té vile. Tam byli Věbrovi.

A které ty rody jsou tady jako starousedlíci?

Bendovi, Soběslavských, Kubátovi, Maříkovi, Novákovi... Hlinomaz, ten měl barák na Homoli, co má Láďa Žáček zahradu. Tam byl starý barák, ve kterém bydlel děda Franty, Oldy a Zdeňky. Skočdopolová, co mají Sykitovi ten baráček, to byla Hlinomaze sestra. Ona tady založila ten Červený kříž. To pořádali různé akce. Ona byla zdravotní sestra. To byla babička paní Ptáčkové z Homole. To byla dobrá ženská, ta Skočdopolová.